

Zastosowanie adaptacyjnego algorytmu ewolucji różnicowej do wyznaczania rozkładów różniczkowej miary emisji (DEM)

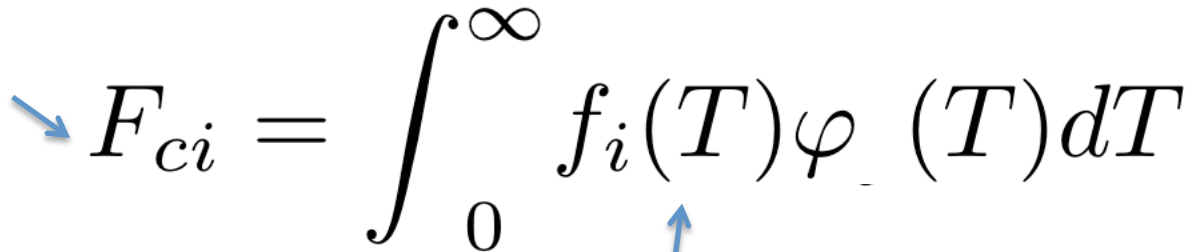
Anna Kępa

Seminarium heliofizyczne, 20 IV 2015 r.

Cel = równoczesne wyznaczanie DEM i obfitości

$$DEM \equiv \varphi(T) \equiv N_e^2 \frac{dV}{dT}$$

Strumień w linii
przedziale
widmowym

$$F_{ci} = \int_0^{\infty} f_i(T) \varphi(T) dT$$

Funkcja emisji (obfitości, równowaga jonizacyjna)

Algorytmy genetyczne

Algorytmy genetyczne są to algorytmy poszukiwania, które w rozwiązywaniu zadań stosują zasady ewolucji i dziedziczności, posługują się populacją potencjalnych rozwiązań, zawierają pewien proces selekcji, oparty na dopasowaniu osobników i pewne operatory genetyczne.

Każde rozwiązanie ocenia się na podstawie pewnej miary jego dopasowania - funkcja przystosowania (celu).

Nową populację, w kolejnej iteracji, tworzy się przez selekcję osobników najlepiej dopasowanych.

Podstawowe informacje

- **Populacja** to zbiór osobników o określonej liczebności (**zbiór rozkładów DEM**)
- **Osobniki** — inaczej łańcuchy lub ciągi kodowe — to uporządkowane ciągi genów (**pojedynczy rozkład DEM**)
- **Gen** — najmniejsza składowa chromosomu, decydująca o dziedziczności jednej lub kilku cech (**wartość DEM dla danej temperatury**)

Podstawowe informacje

- **Operacja krzyżowania** polega na losowym przecięciu dwóch chromosomów (ciągów bitów) w jednym punkcie i zamianie podzielonych części między chromosomami. Powstają dwa nowe chromosomy.
- **Operacja mutacji** polega na zamianie na przeciwny losowo wybranego bitu.
- **Selekcja** osobników następuje na podstawie **jednej** funkcji oceny.
- **Rozwiązaniem** problemu jest najlepiej przystosowany osobnik z ostatniej wygenerowanej populacji. Należy dodać, że musimy z góry określić warunek zatrzymania ewolucji (np. uzyskanie osobnika o wystarczająco dobrych parametrach albo po z góry określonej maksymalnej liczbie iteracji).

GENETIC ALGORITHMS IN ASTRONOMY AND ASTROPHYSICS

P. CHARBONNEAU

High Altitude Observatory, National Center for Atmospheric Research,¹ P.O. Box 3000, Boulder, CO 80307-3000;
paulchar@hao.ucar.edu

Received 1994 December 30; accepted 1995 June 9

ABSTRACT

This paper aims at demonstrating, through examples, the applicability of *genetic algorithms* to wide classes of problems encountered in astronomy and astrophysics. Genetic algorithms are heuristic search techniques that incorporate, in a computational setting, the biological notion of evolution by means of natural selection. While increasingly in use in the fields of computer science, artificial intelligence, and computed-aided engineering design, genetic algorithms seem to have attracted comparatively little attention in the physical sciences thus far.

The following three problems are treated: (1) modeling the rotation curve of galaxies, (2) extracting pulsation periods from Doppler velocities measurements in spectral lines of δ Scuti stars, and (3) constructing spherically symmetric wind models for rotating, magnetized solar-type stars. A listing of the genetic algorithm-based general purpose optimization subroutine PIKATA, used to solve these problems, is given in the Appendix.

Subject headings: galaxies: kinematics and dynamics — methods: numerical — stars: mass loss — stars: oscillations

.....

1995APJ...101..309C

Rozprawa doktorska

Przemysław Juszcuk

**Adaptacyjny algorytm ewolucji różnicowej
w rozwiązywaniu problemów teorii gier**

Promotor: dr hab. Urszula Boryczka, prof UŚ

Sosnowiec, 2013 r.

Ewolucja różnicowa - wstęp

- Stosunkowo nowy (połowa lat 90tych) algorytm optymalizacji numerycznej (autorzy: R. Storn i K. Price).
- Osobniki są s -wymiarowymi wektorami liczb rzeczywistych.
- Mutacja polega na perturbacji losowo wybranego wektora o różnicę dwóch innych wektorów pomnożoną przez stały współczynnik.
- Algorytm jest bardzo prosty i działa bardzo dobrze na typowych funkcjach testowych, choć nie do końca wiadomo dlaczego.
- Algorytm wymaga tylko trzech parametrów, z których jeden (S) jest rozmiarem populacji, drugi (F) steruje mutacją, a trzeci (CR) krzyżowaniem.

Selekcja i sukcesja

- Algorytm operuje na populacji S osobników $s_1, s_2, \dots, s_S$
- W każdym kroku algorytmu dla każdego osobnika s_i tworzony jest **osobnik próbny** u_i (u_i powstaje poprzez zastosowanie operatorów mutacji i krzyżowania).
- Następnie dopasowanie osobnika próbnego u_i jest porównywane z dopasowaniem rodzica s_i .
  - Jeżeli dopasowanie u_i jest lepsze (mniejsze bądź większe w zależności od rodzaju problemu optymalizacyjnego) niż s_i , u_i zastępuje s_i w populacji.
  - Jeżeli dopasowanie u_i jest gorsze niż s_i , u_i jest odrzucany.

Ten schemat możemy zaimplementować utrzymując dwie populacje, każdą składającą się z S wektorów L -elementowych: populację główną i populację próbną.

Mutacja

- Wynikiem mutacji jest nowy wektor v_i otrzymany w sposób następujący: $v_i = s_{r_1} + F * (s_{r_2} - s_{r_3})$.
gdzie $0 \leq F \leq 1$ jest stałym parametrem, zwanym **współczynnikiem amplifikacji**, r_1, r_2, r_3 to trzy losowo wygenerowane numery osobników ze zbioru $\{1, 2, \dots, S\}$, przy czym spełniona jest zależność $i \neq r_1 \neq r_2 \neq r_3$ (trzy liczby losowe nie mogą się powtarzać i każda musi być różna od i)
- v_i jest nazywany osobnikiem **mutantem**.
- Typowa wartość F to 0.5.

Uwaga: rodzic x_i nie bierze udziału w procesie mutacji.

Krzyżowanie

- Wynikiem krzyżowania operującego na rodzicu s_i i mutancie v_i jest osobnik próbny u_i , który następnie w procesie sukcesji zostanie porównany z s_i .

Każdy element $u_{i,j}$ ($j=1,2,..s$) wektora u_i jest wyznaczany w sposób następujący:

$$u_{i,j} = v_{i,j} \text{ jeżeli } rnd_j < CR$$

lub $s_{i,j}$ w przeciwnym wypadku

gdzie rnd_j jest liczbą losową z przedziału $[0,1)$ losowaną niezależnie dla każdego j .

CR ($0 \leq CR \leq 1$) jest stałym parametrem algorytmu i oznacza prawdopodobieństwo przejścia elementu z wektora mutantu v_i do wektora próbnego u_i .

$CR=1 \rightarrow$ wszystkie elementy wektora próbnego u_i pochodzą od mutantu v_i

Inne schematy mutacji

$$\lambda \cdot S_{r_1,j} + F \cdot (S_{r_2,j} - S_{r_3,j}),$$

$$\lambda \cdot S_{i,j} + F \cdot (S_{best,j} - S_{r_1,j}) + F \cdot \sum_{k=1}^{n_s} (S_{r_{k.2},j} - S_{r_{k.3},j})$$

$$\lambda \cdot (\gamma S_{best,j} + (1-\gamma) S_{r_1,j}) + F \cdot \sum_{k=1}^{n_s} (S_{r_{k.2},j} - S_{r_{k.3},j}),$$

$$\lambda \cdot S_{r_1,j} + F \cdot \sum_{k=1}^{n_s} (S_{r_{k.2},j} - S_{r_{k.3},j}),$$

$$\lambda \cdot S_{best,j} + F \cdot (S_{r_1,j} - S_{r_2,j}),$$

Inne schematy mutacji

$$\lambda \cdot S_{r_1,j} + F \cdot (S_{r_2,j} - S_{r_3,j}),$$

$$\lambda \cdot S_{i,j} + F \cdot (S_{best,j} - S_{r_1,j}) + F \cdot \sum_{k=1}^{n_s} (S_{r_{k.2},j} - S_{r_{k.3},j})$$

$$\lambda \cdot (\gamma S_{best,j} + (1-\gamma) S_{r_1,j}) + F \cdot \sum_{k=1}^{n_s} (S_{r_{k.2},j} - S_{r_{k.3},j}),$$

$$\lambda \cdot S_{r_1,j} + F \cdot \sum_{k=1}^{n_s} (S_{r_{k.2},j} - S_{r_{k.3},j}),$$

$$\underline{\lambda \cdot S_{best,j} + F \cdot (S_{r_1,j} - S_{r_2,j}),}$$

Dobór parametrów

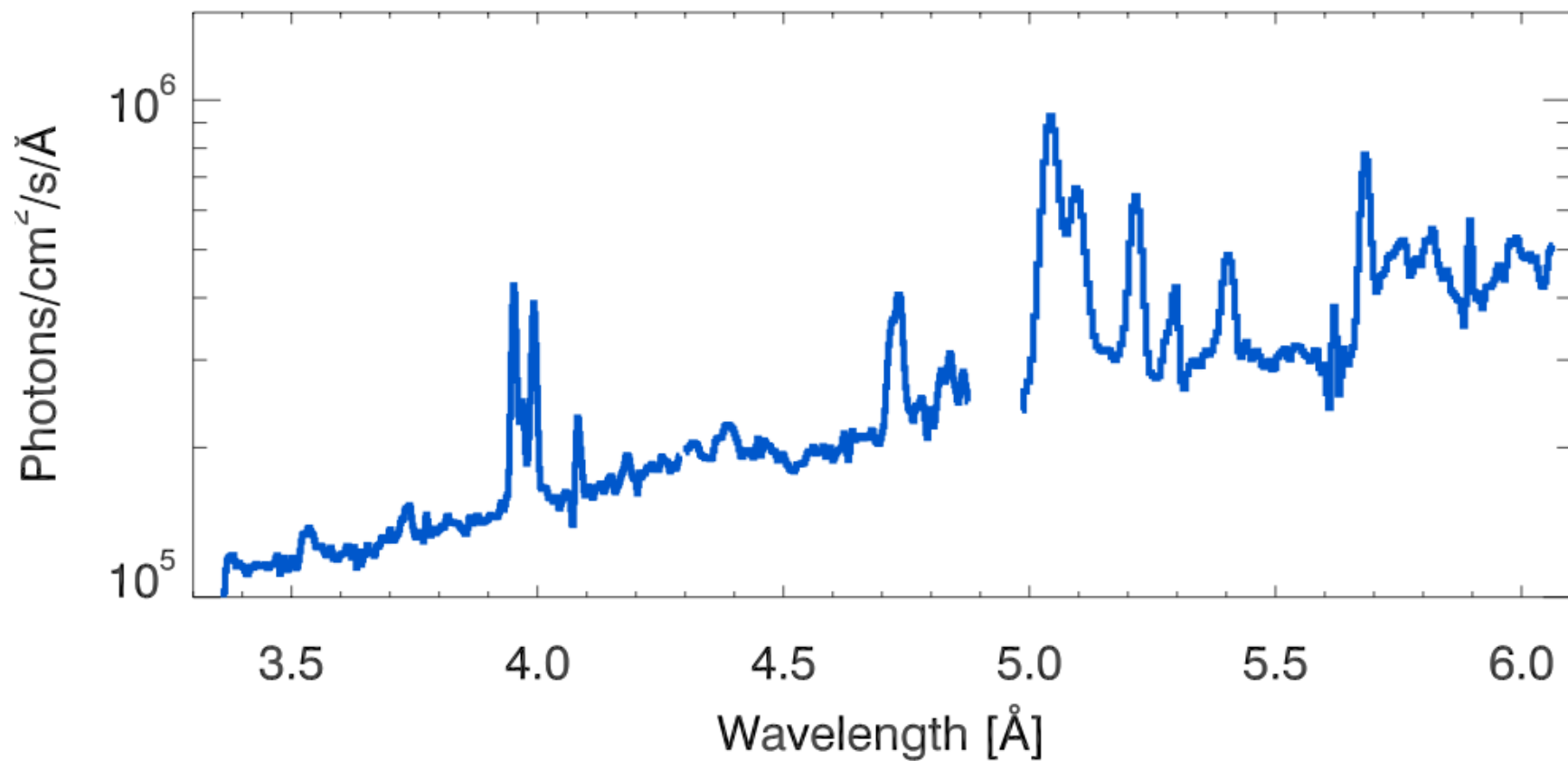
- Algorytm posiada tylko trzy parametry: F , CR , S .
- Zazwyczaj $0.4 \leq F \leq 0.9$. – przyjąłam 0.9
- Rozmiar populacji $S = 150$
- $0 \leq CR \leq 1$. - przyjąłam 0.93
- Zaburzyłam dodatkowo populację próbną o (1%)

Najważniejsze cechy ewolucji różnicowej

- W ewolucji różnicowej stosowane są dwa podstawowe operatory genetyczne: krzyżowanie oraz mutacja. W odróżnieniu od klasycznych algorytmów ewolucyjnych wskazać należy dwa istotne elementy ukazujące skuteczność ewolucji różnicowej:
  - mutacja w ewolucji różnicowej wykonywana jest przed krzyżowaniem;
  - krok mutacji w każdej iteracji nie zależy od rozkładu prawdopodobieństwa.

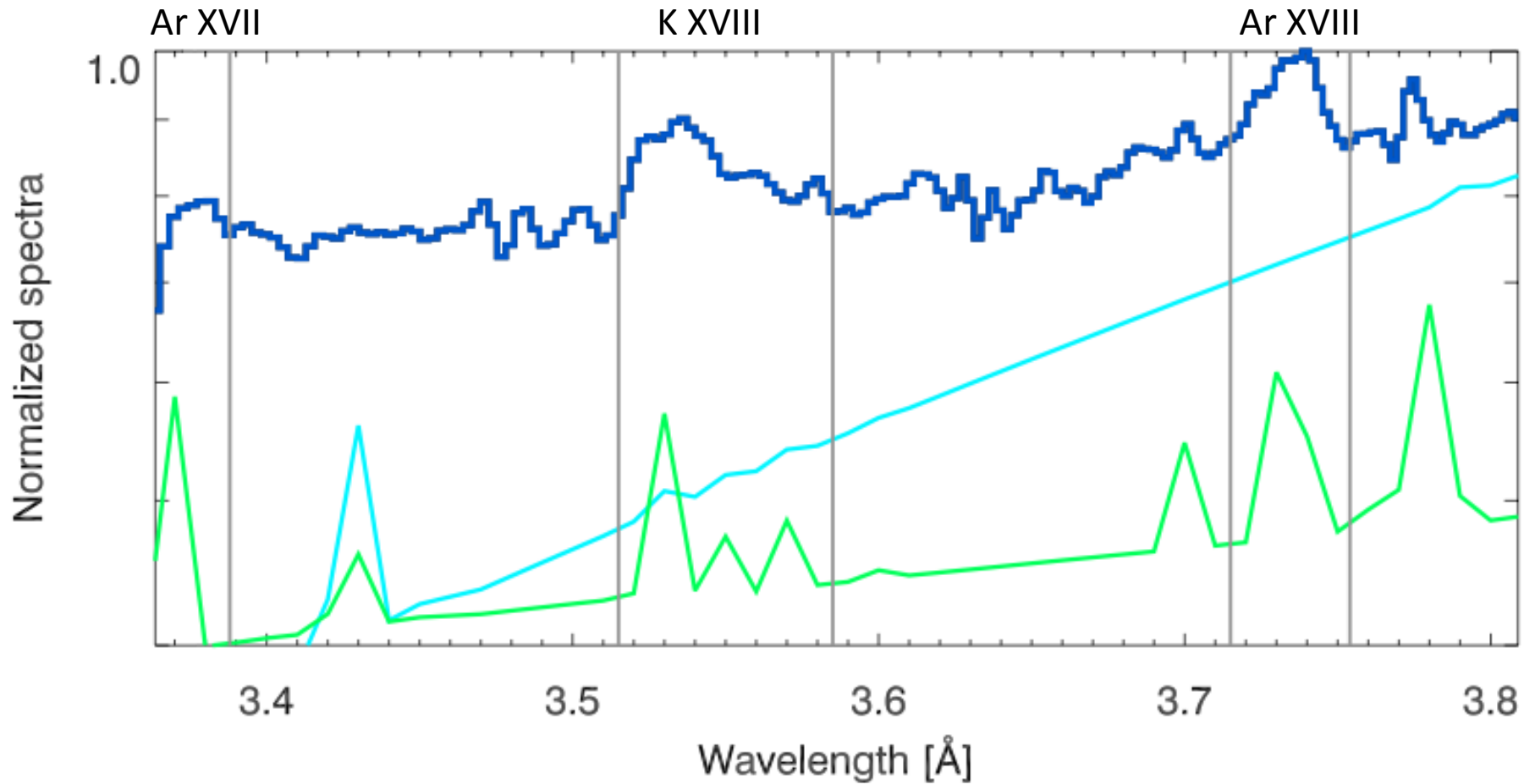
RESIK

29 March 2003 ~ 10:15 UT

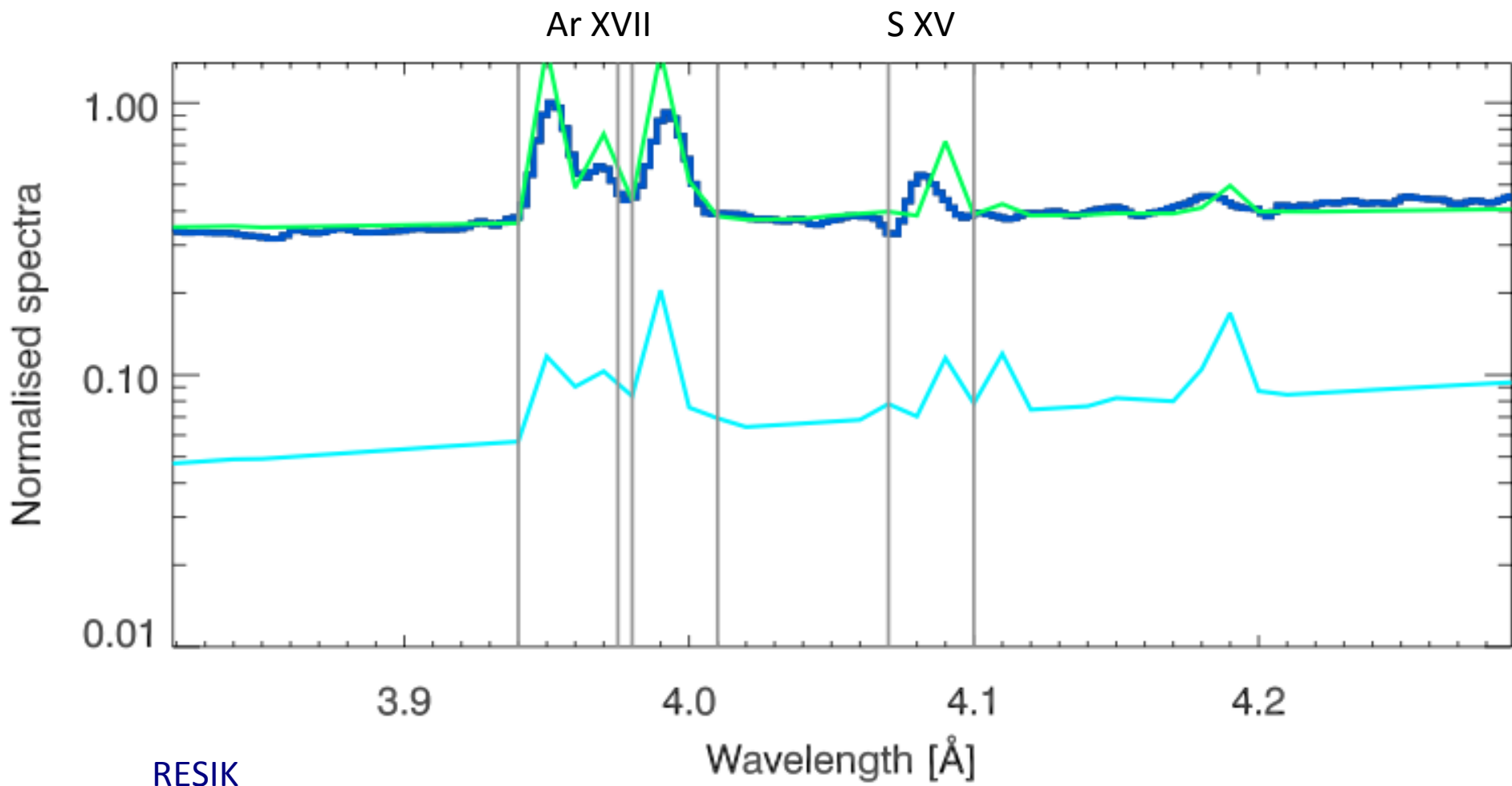

Wybór przedziałów #1

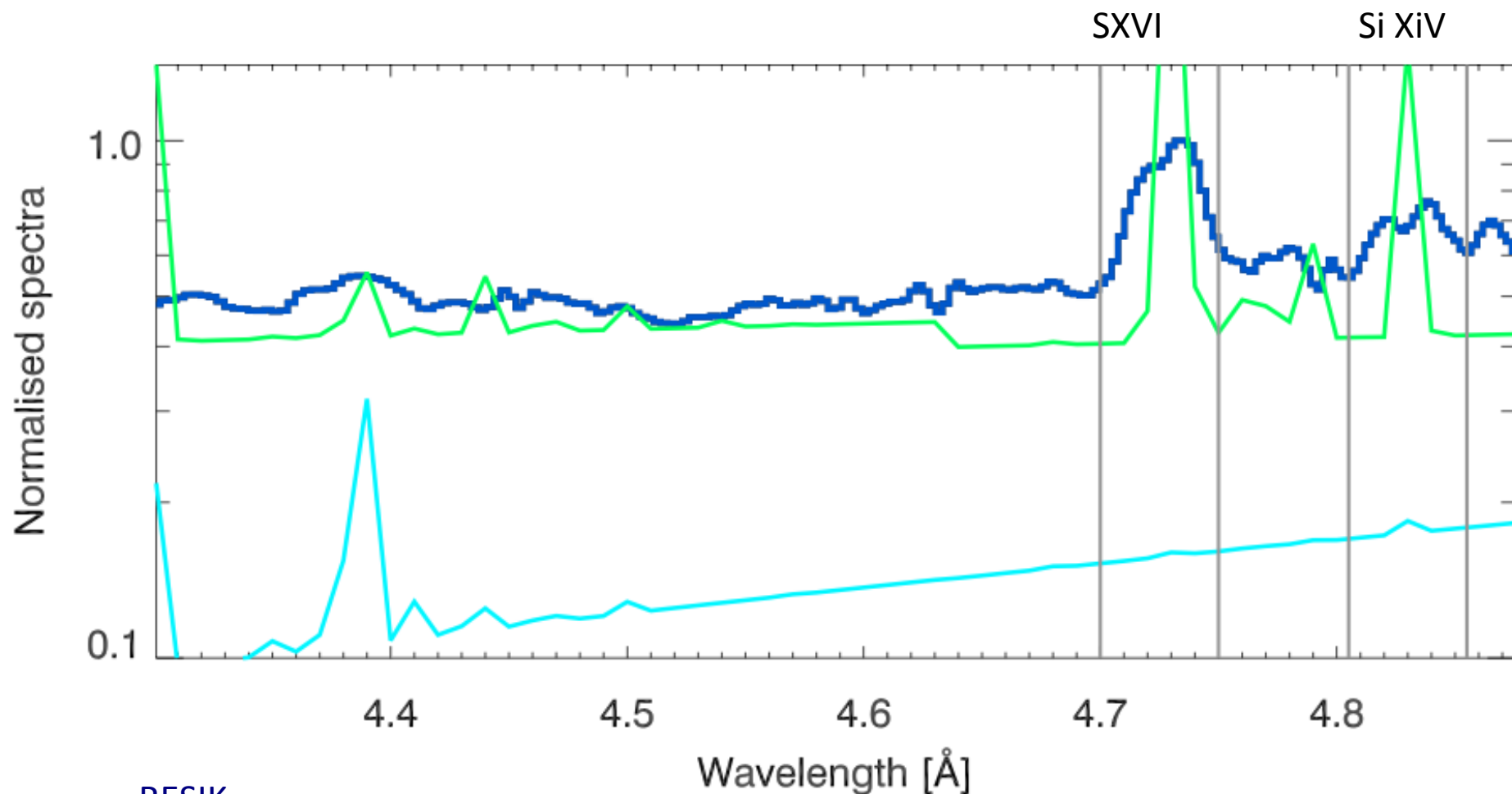
- RESIK
- CHIANTI 5MK (sun_coronal_ext.abund, bryans_etal_09.ioneq)
- CHIANTI 15 MK (sun_coronal_ext.abund, bryans_etal_09.ioneq)

Wybór przedziałów #2

- RESIK
- CHIANTI 5MK (sun_coronal_ext.abund, bryans_etal_09.ioneq)
- CHIANTI 15 MK (sun_coronal_ext.abund, bryans_etal_09.ioneq)

Wybór przedziałów #3

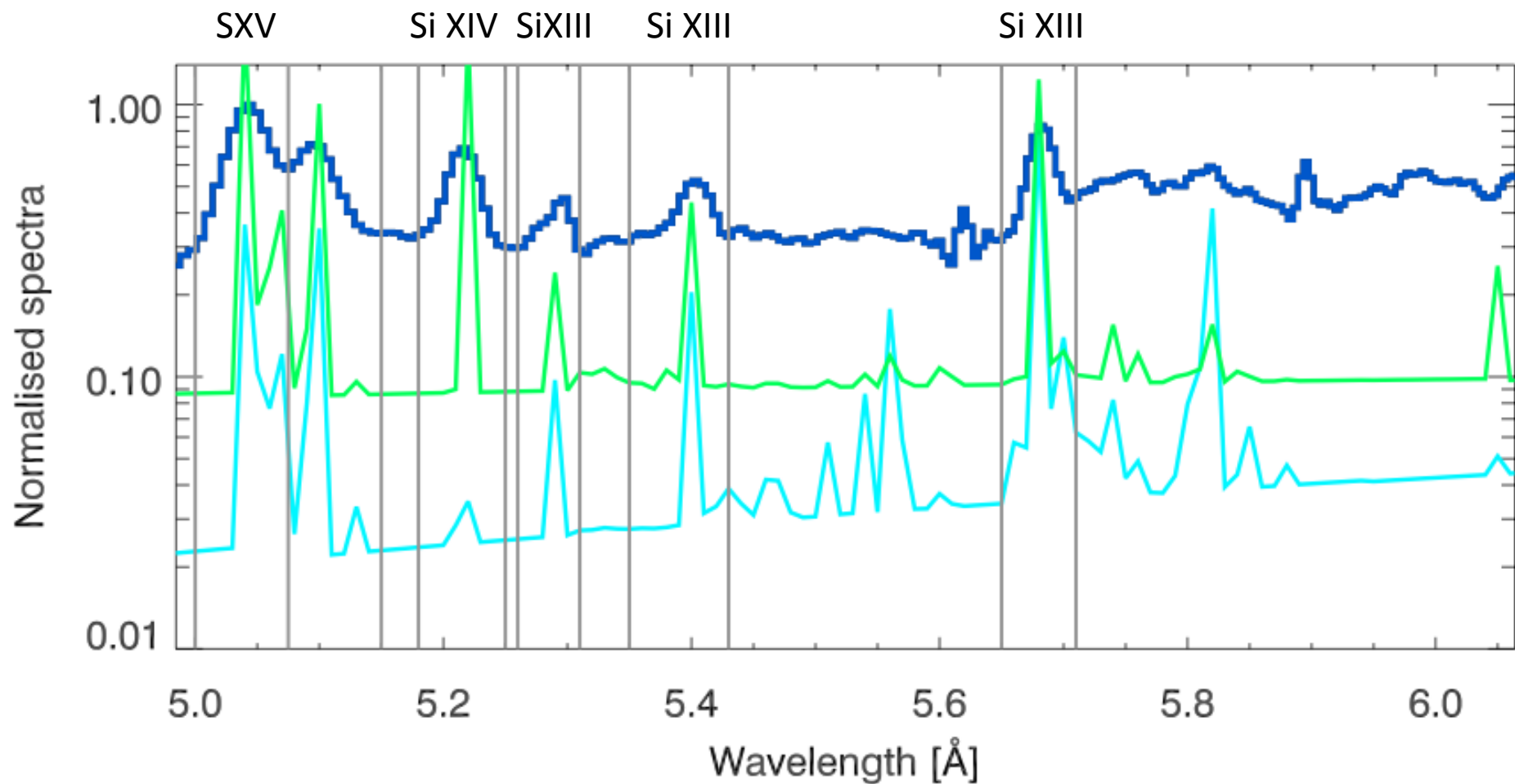

RESIK

CHIANTI 5MK (sun_coronal_ext.abund, bryans_etal_09.ioneq)

CHIANTI 15 MK (sun_coronal_ext.abund, bryans_etal_09.ioneq)

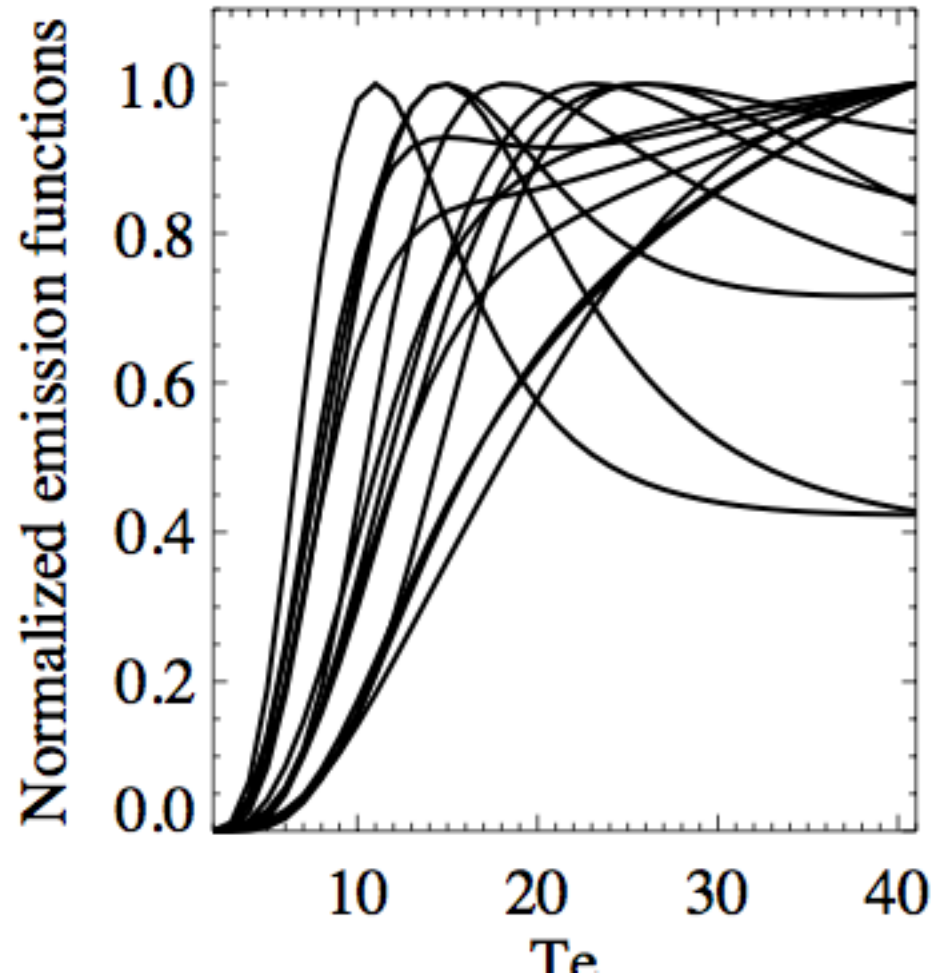
Wybór przedziałów #4

- RESIK
- CHIANTI 5MK (sun_coronal_ext.abund, bryans_etal_09.ioneq)
- CHIANTI 15 MK (sun_coronal_ext.abund, bryans_etal_09.ioneq)

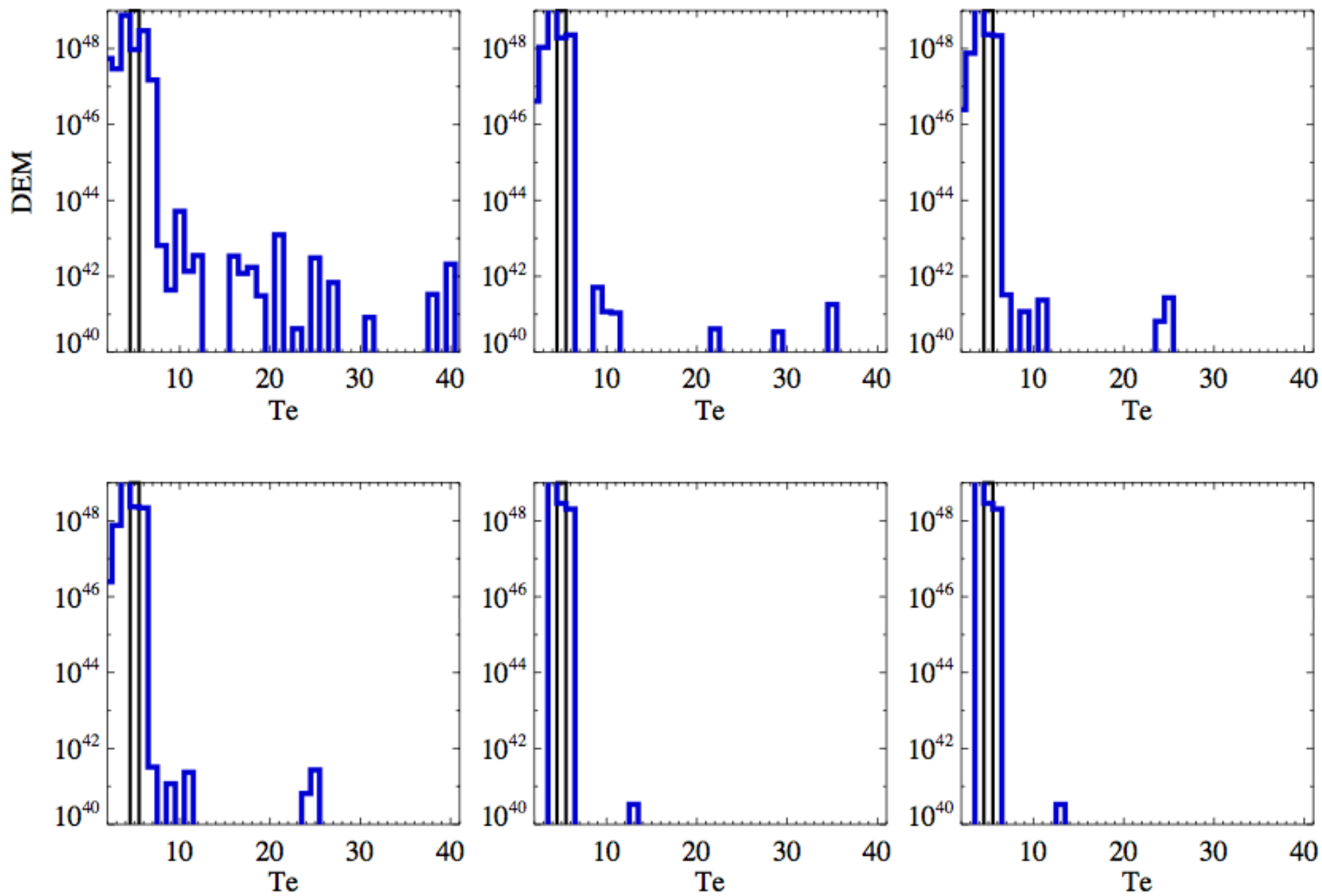
Funkcje emisji

- Zakres temperatur:
2 – 41 MK,
krok 1 MK
- Obfitości koronalne
(Feldman, 2000)
- Równowaga
jonizacyjna
Bryans et al., 2009

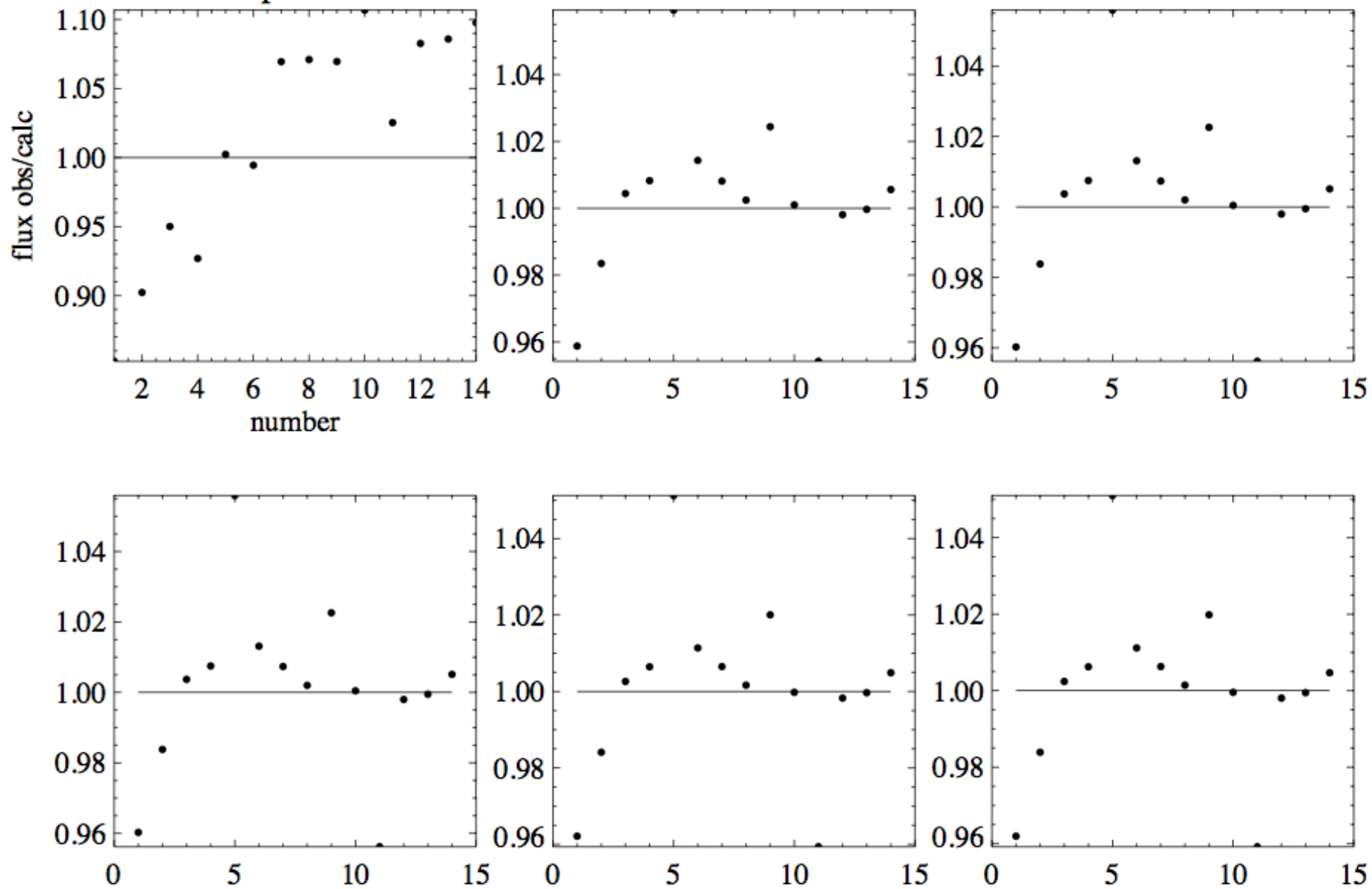

Testy

- Dla zadanego rozkładu DEM wyznaczyłam strumienie teoretyczne
- Zaburzyłam je o 10%
- Dopasowanie przerywałam po 30 000 krokach

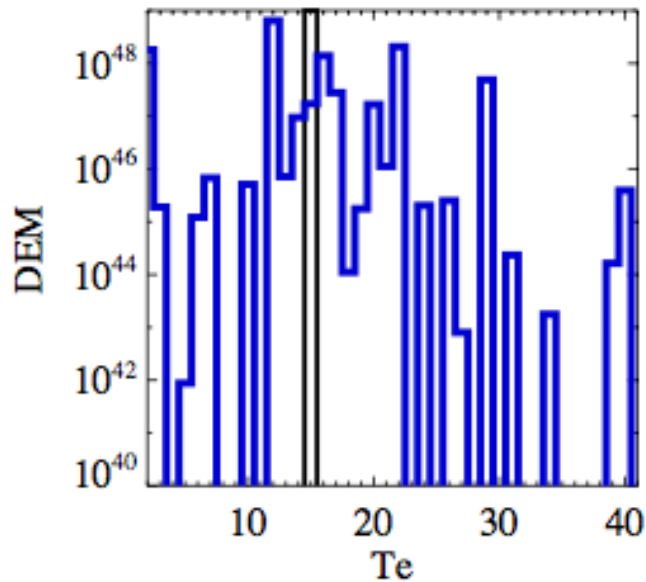

steps=100

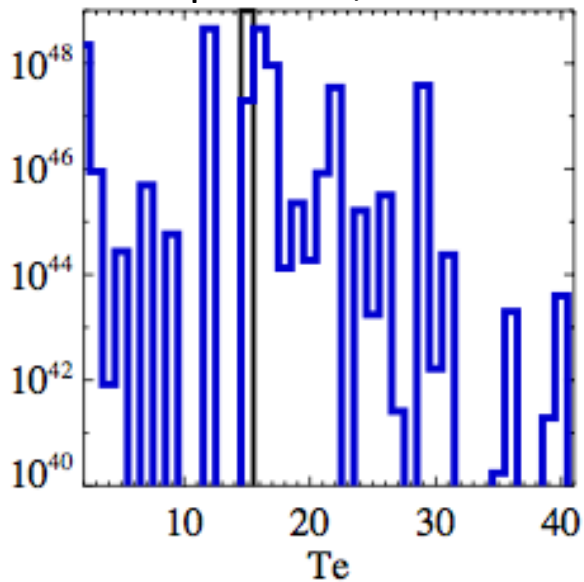

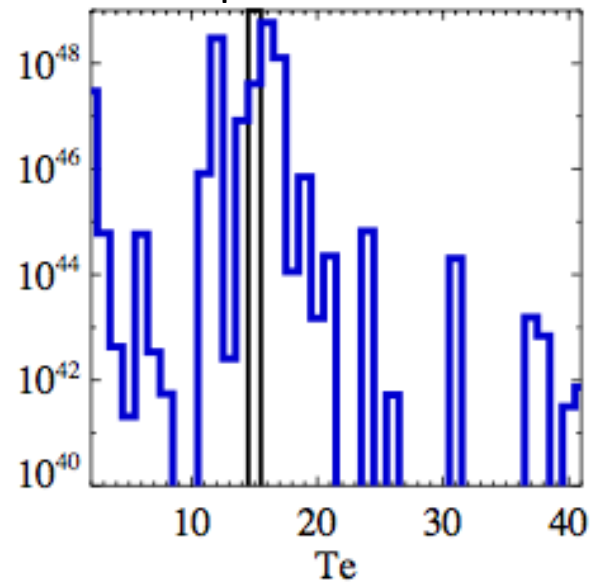
Steps= 100, .5 min

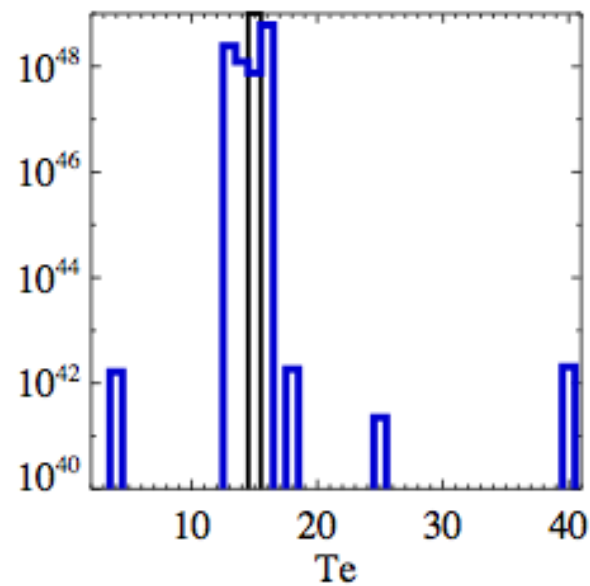
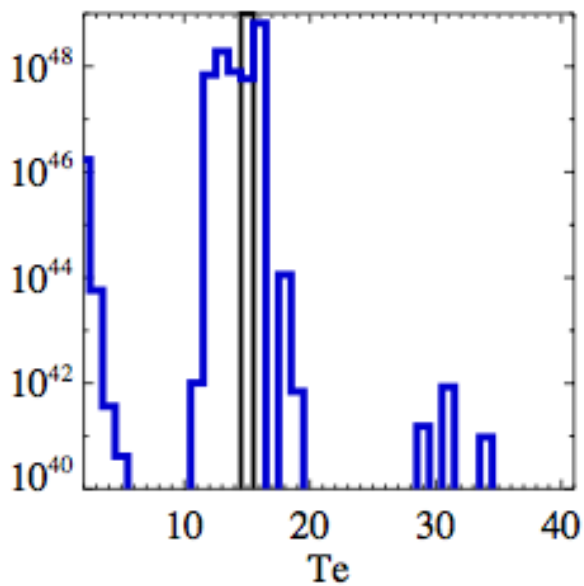
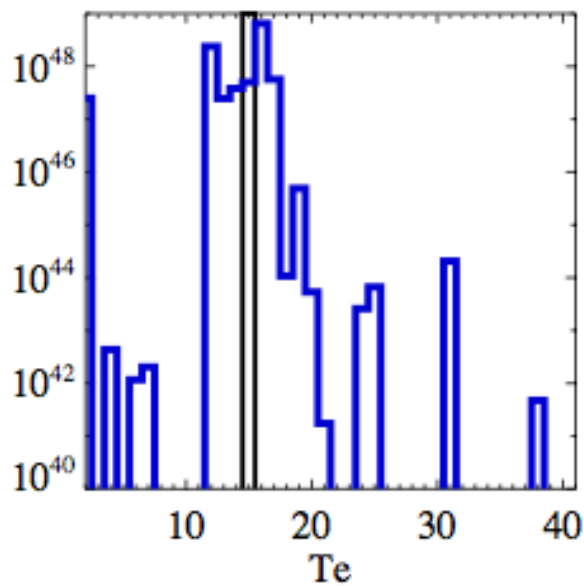
Steps=1400, 1 min

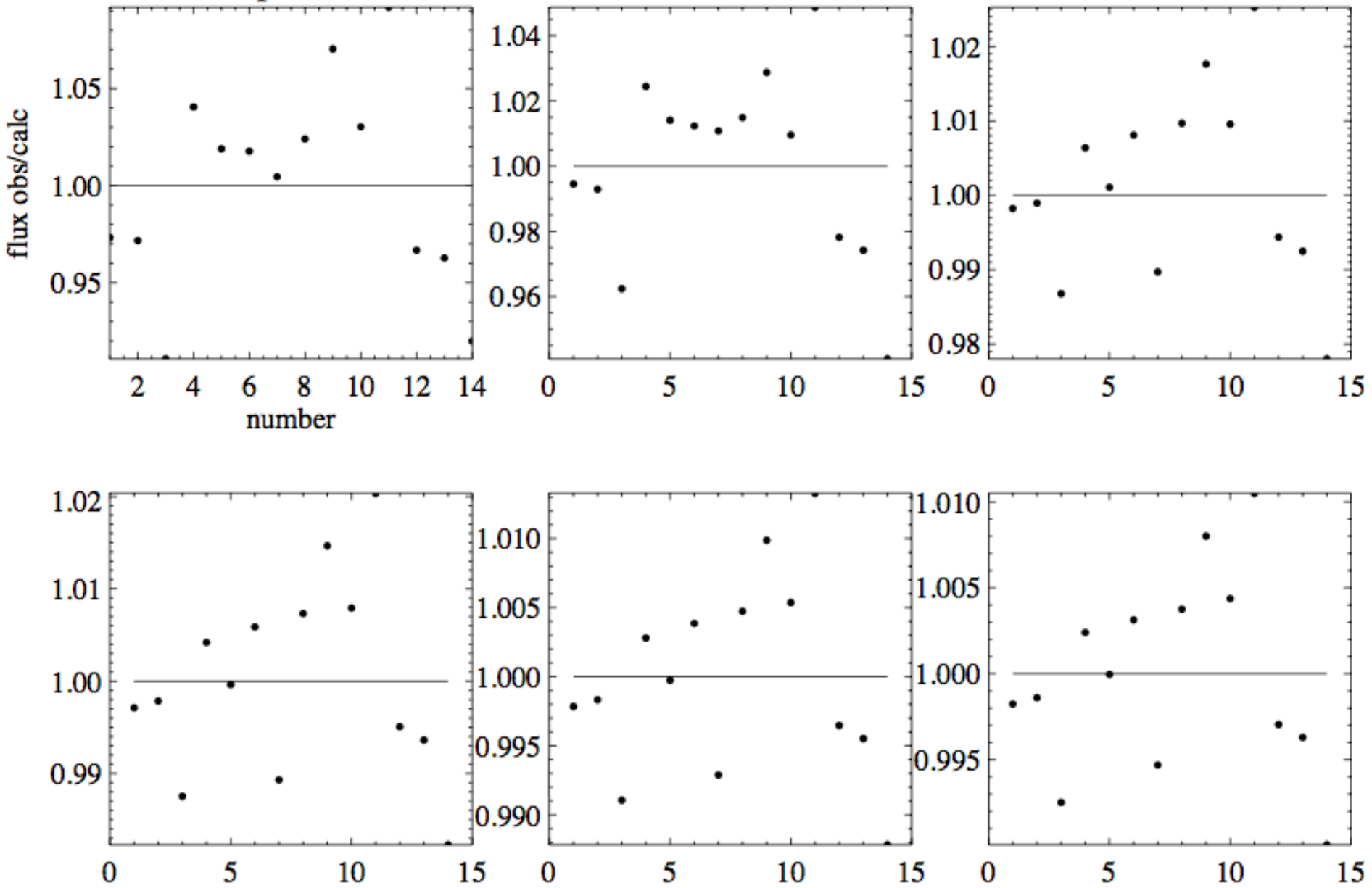
Steps=3500

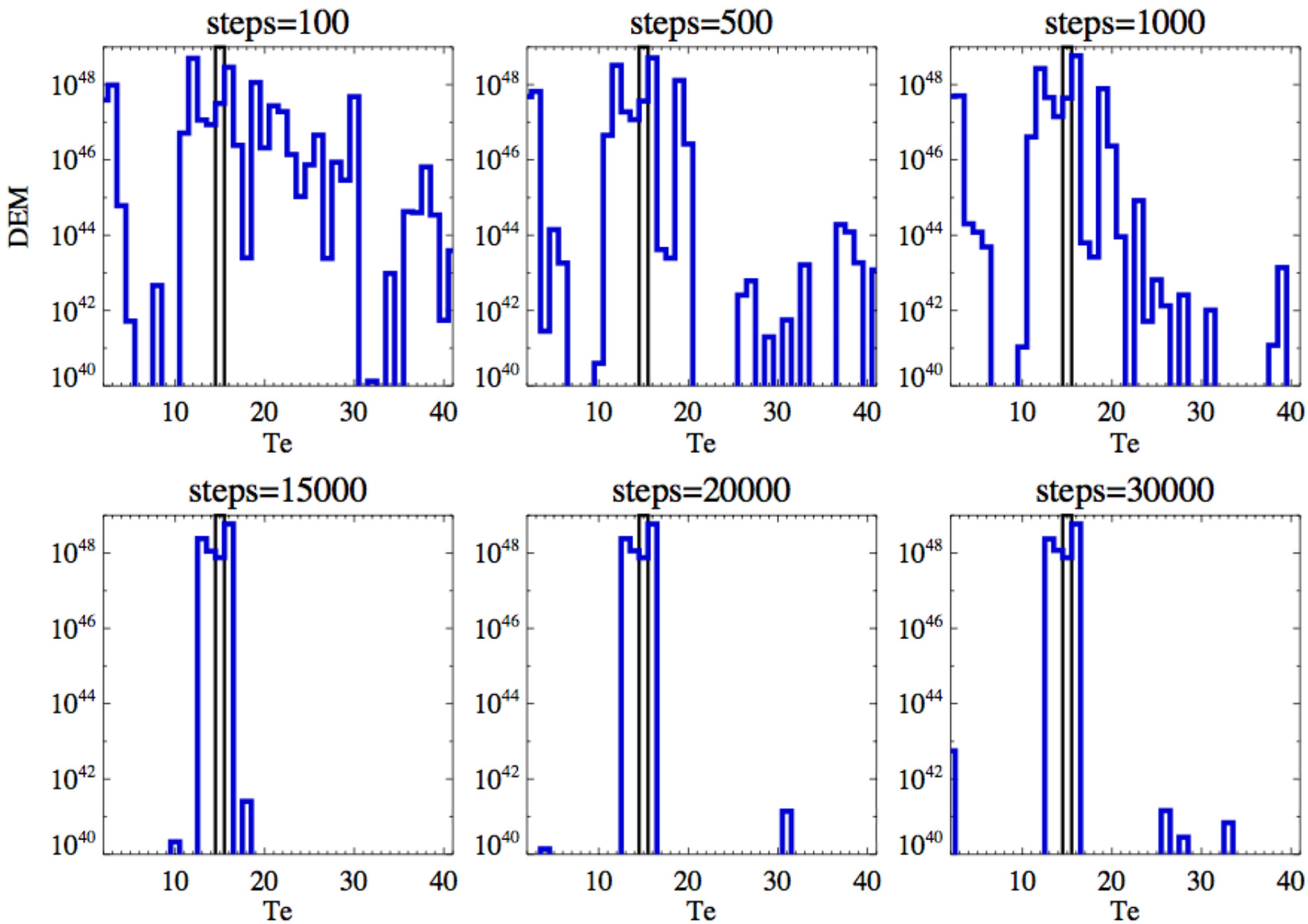

Steps=15000

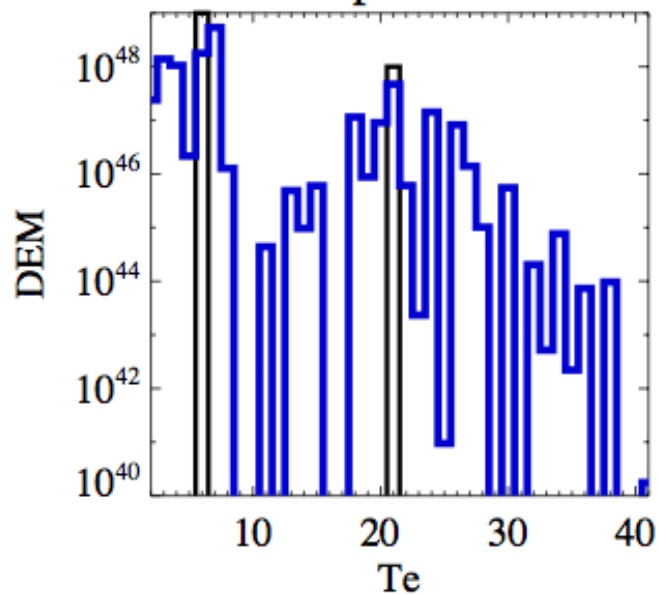

steps=100

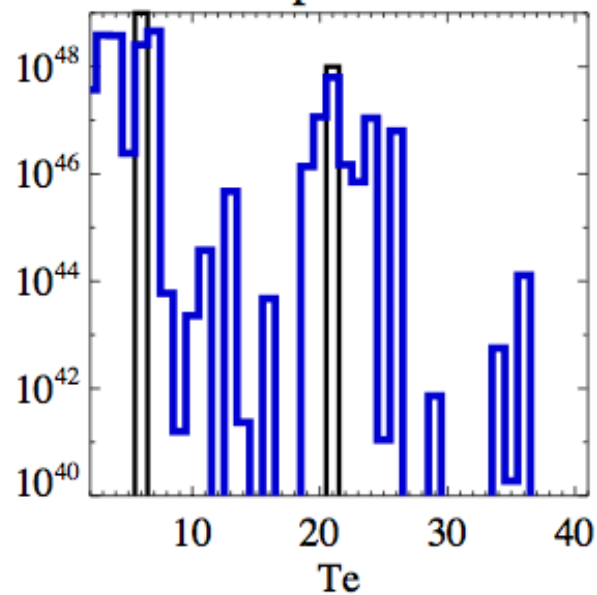

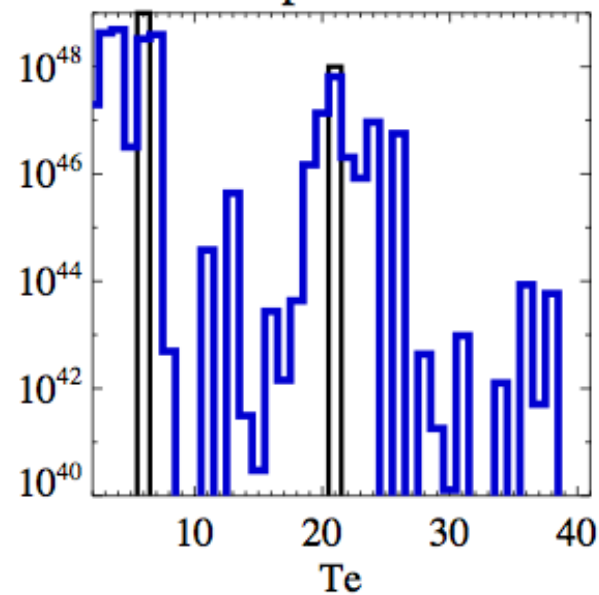
steps=100

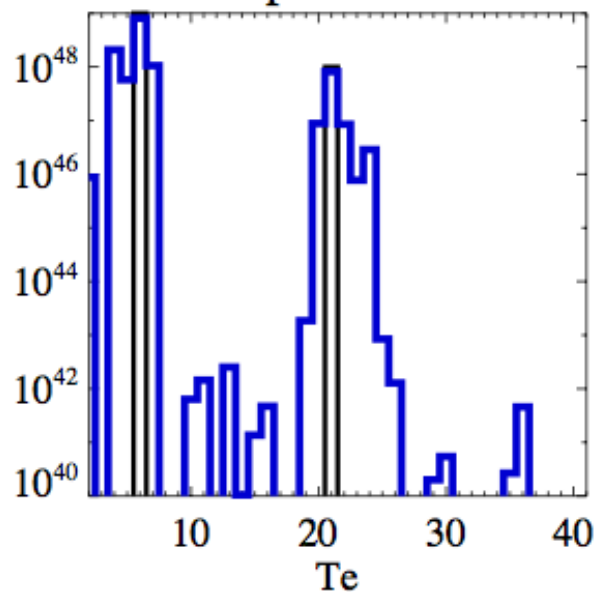
steps=500

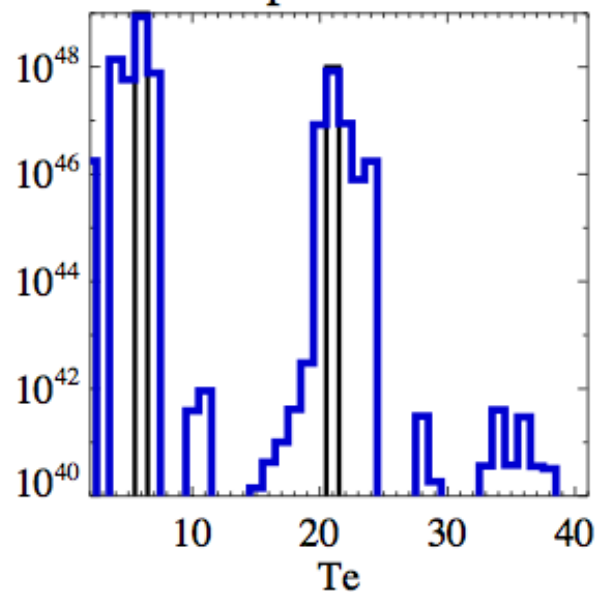
steps=1000

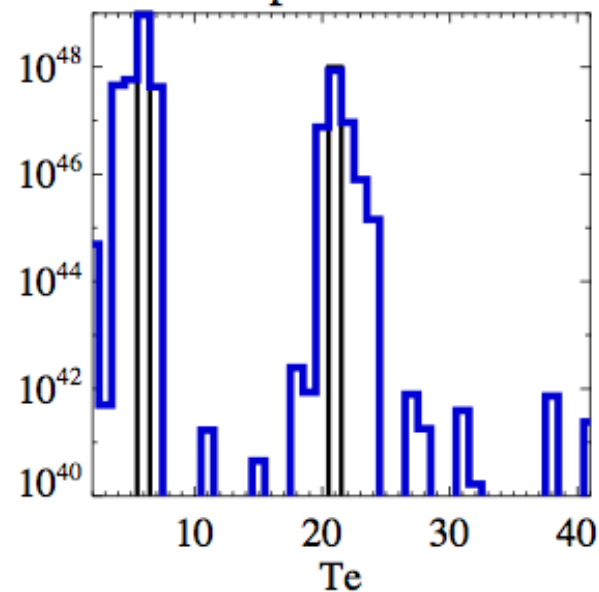
steps=15000

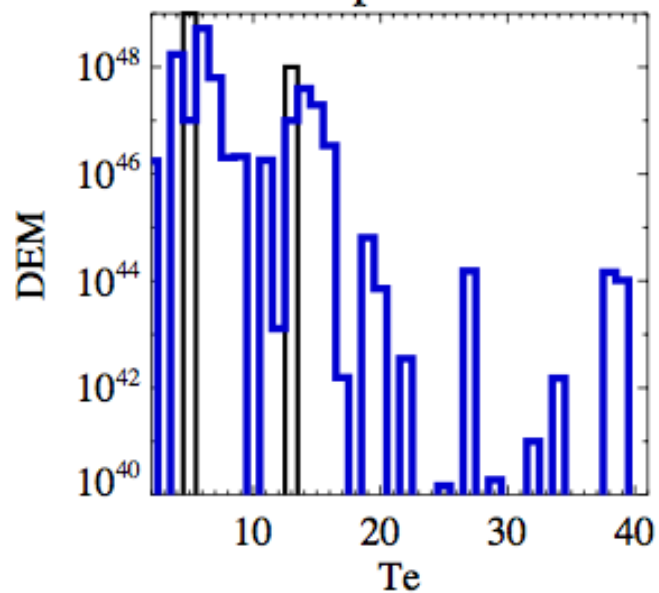
steps=20000

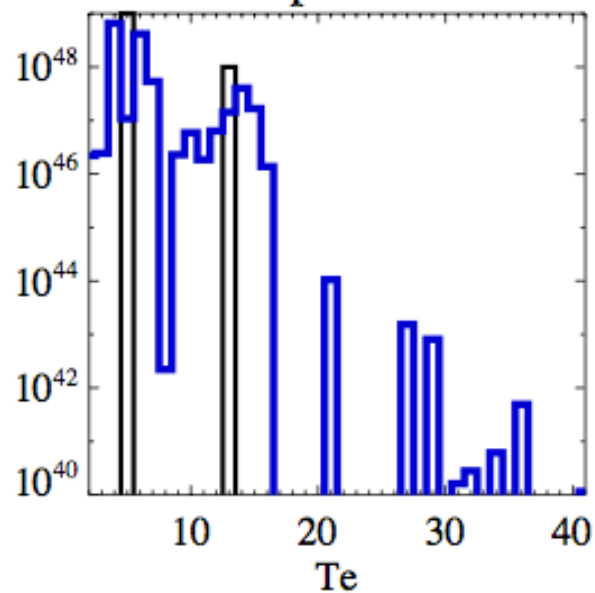
steps=30000

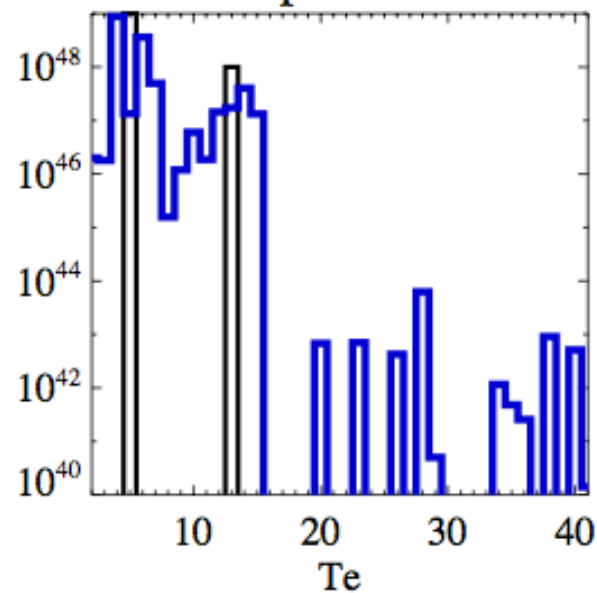
steps=100

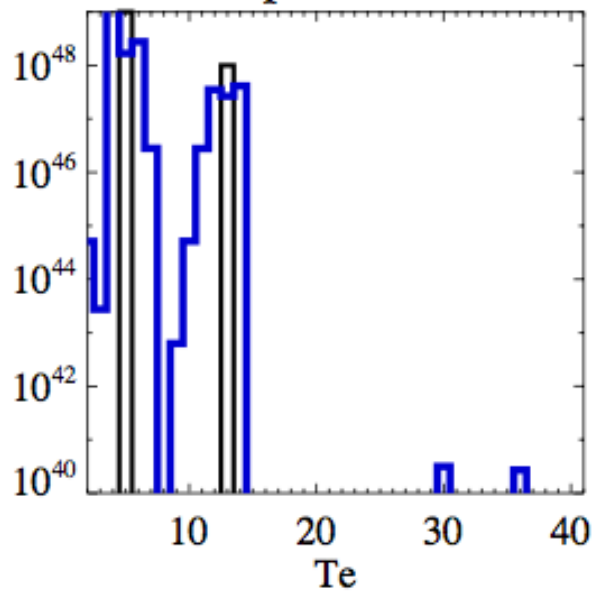
steps=500

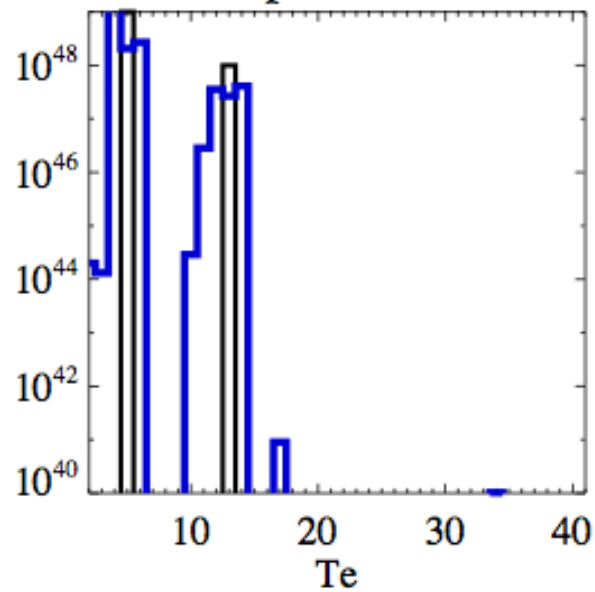
steps=1000

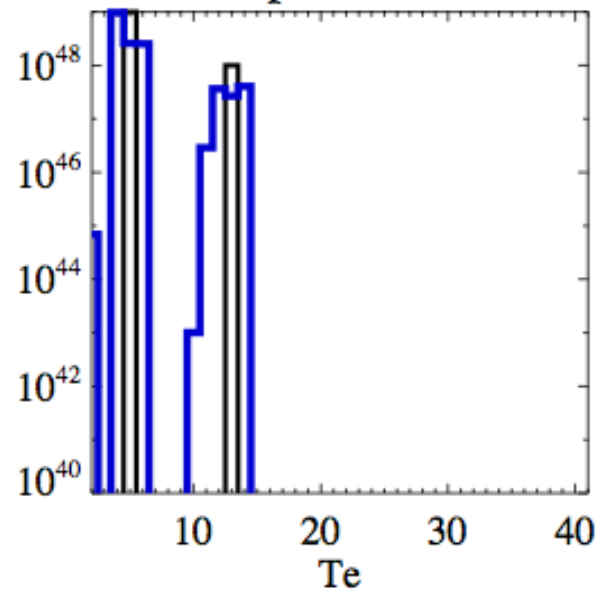
steps=15000

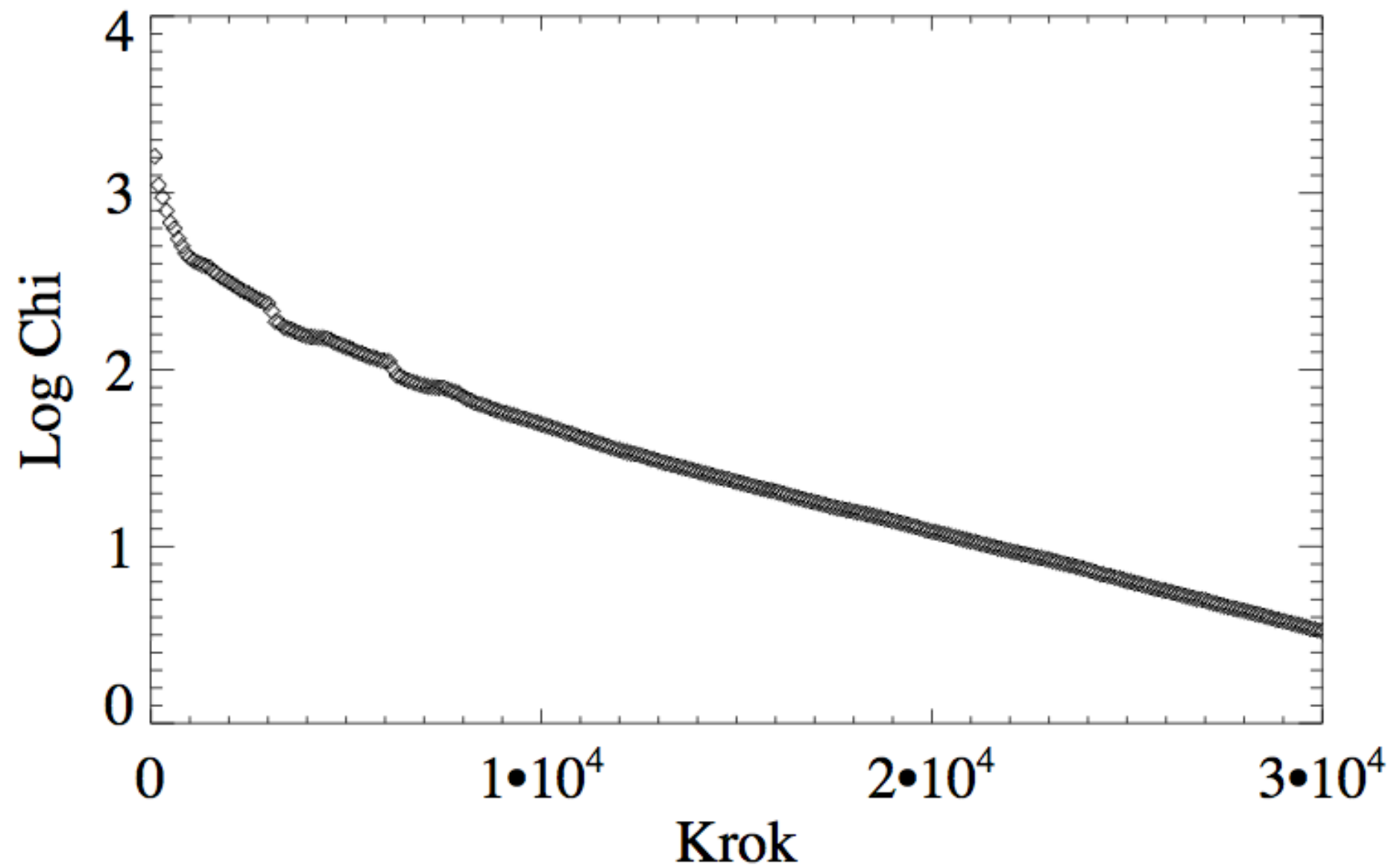

steps=20000

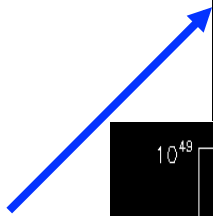
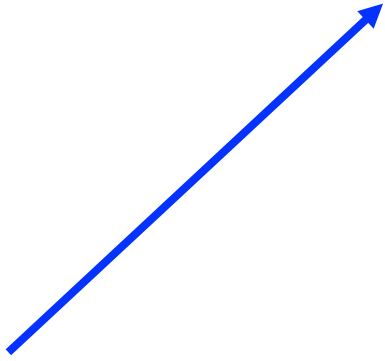

steps=30000

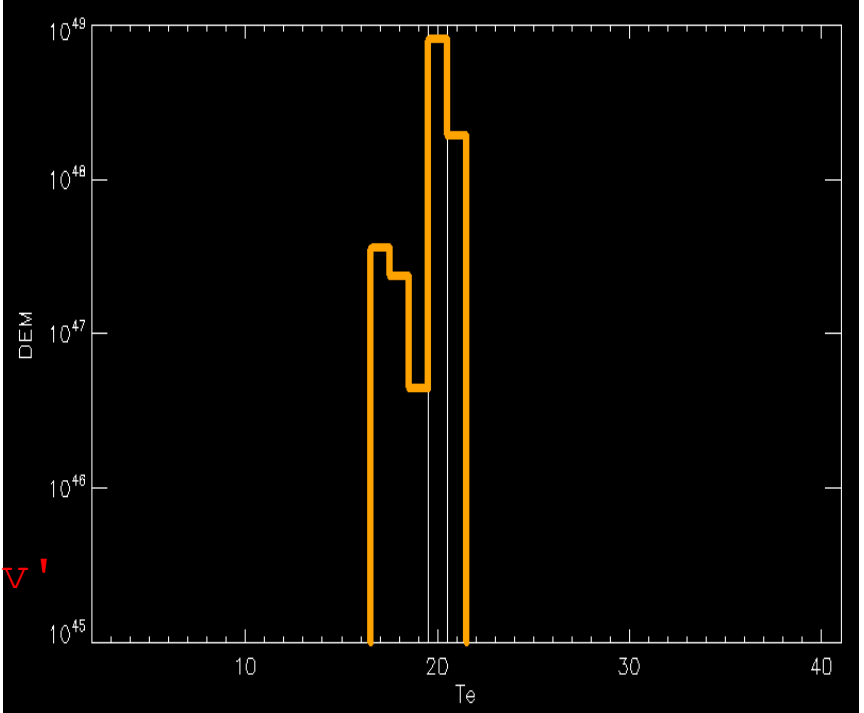
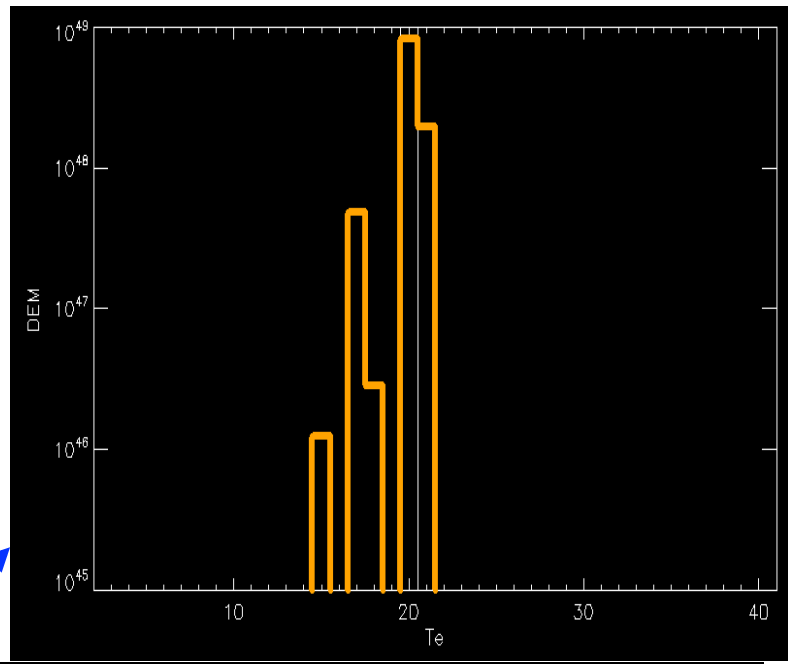

30000 29.2529
30000 27.5389
30000 26.7865
30000 26.4189
30000 24.3611
30000 23.5199
30000 23.2090
30000 22.8823
30000 21.1323
30000 20.7847
30000 20.6023
30000 18.9352
30000 18.6498
30000 8.78487
30000 8.23185
30000 8.11210
30000 7.94996
30000 7.76795
30000 7.65816
30000 7.57227
30000 7.44912
30000 7.33304
30000 7.06529
30000 6.92967
30000 6.78565

'model_1T_msv1.sav'

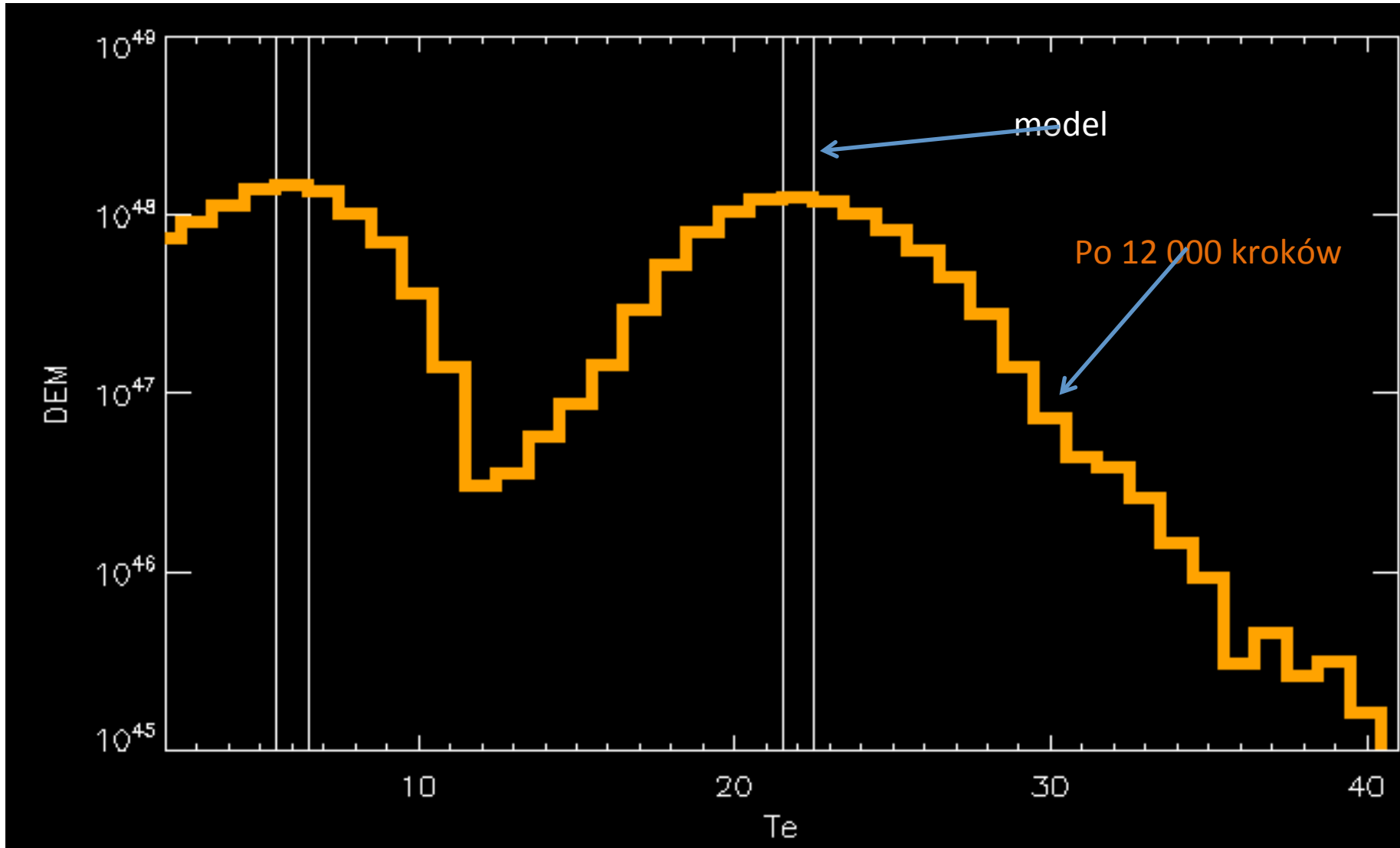

Podsumowanie

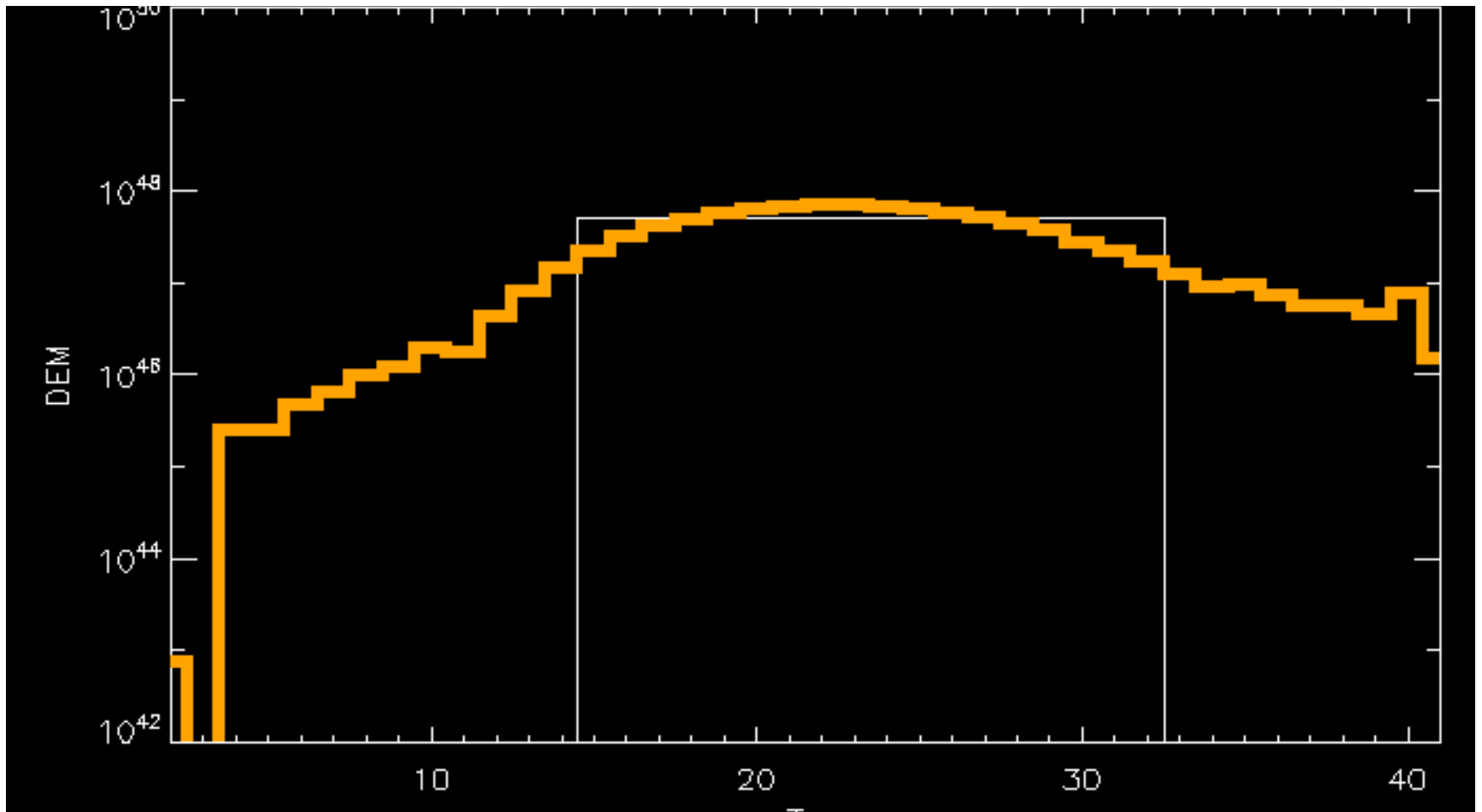
- Metoda adaptacji różnicowej odtwarza zadane modele DEM
- Jej zaletą jest szybka zbieżność
- Konieczne jest jeszcze wygładzanie rozkładów DEM
- Konieczne są dalsze testy w celu zoptymalizowania doboru parametrów

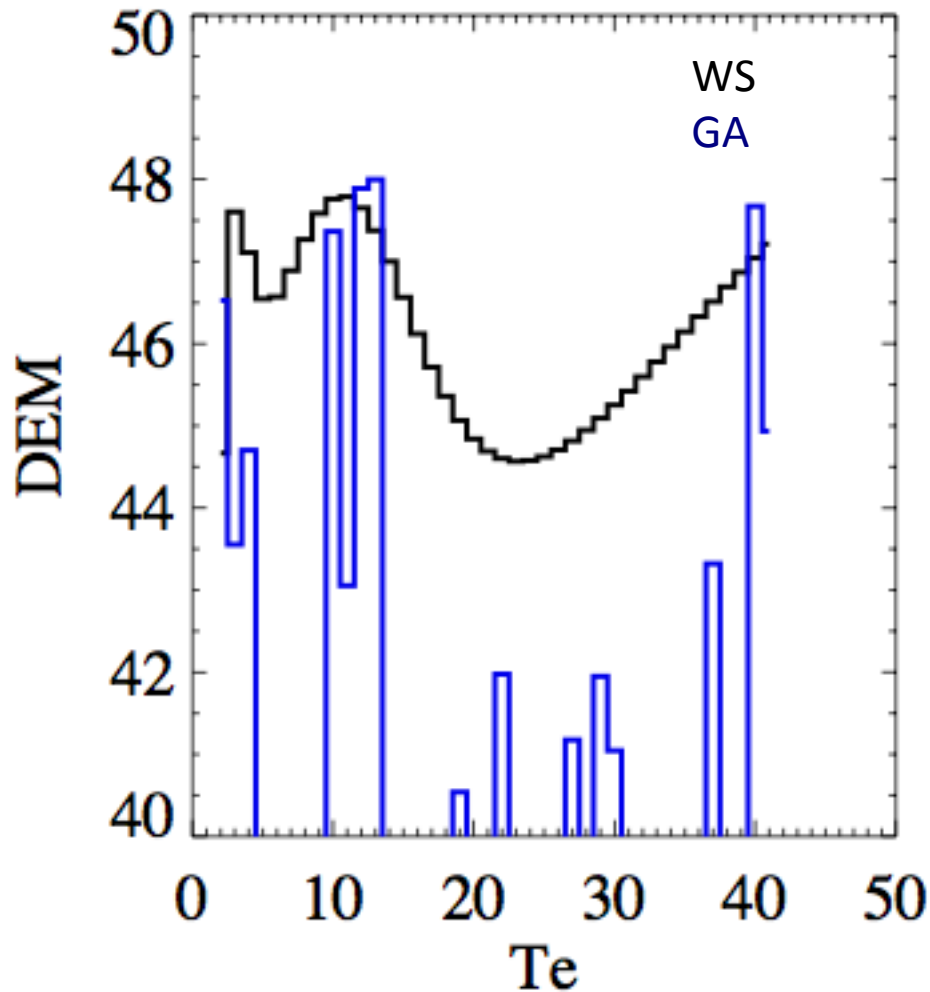
Testy metody

Testy metody – 12 tys. kroków

DEM dla rozbiłysku z 29 marca 2003 r.

- 14 strumieni w wybranych przedziałach
- Zakres temperatur 2-40 MK
- 9000 kroków